

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی، (مردم شناسی)

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: مردم شناسی

عنوان:

شناخت فرهنگ خالکوبی بین کولیان واقع در خیابان

بوعلی شهر کوهدشت

استاد راهنما:

دکتر محمد حسین فرجاد

استاد مشاور:

دکتر محمد صادق فرید

پژوهشگر:

فرانک سبزی

تابستان ۱۳۸۹

تقدیم به

کولی بی مرز و حصار و به تمام کسانی که به خاطر در اقلیت

بودنشان مورد ظلم واقع می شوند.

شکر و سپاس

از استاد کراتقدر جناب آقای دکتر محمد حسین فرجاد در سمت استاد راهنما
بہنچنین از استاد محترم جناب آقای دکتر محمد صادق فرید کہ باسعہ صدر فراوان مشاورہ پایان نامہ را پذیرفتہ اند و
پیشنہادہای مفیدشان ہمیشہ یاریکرم بودہ است سپاسگزارم.
و با شکر فراوان از استاد عزیز و بزرگو ارم سرکار خانم دکتر فریبا امیر اسکندری کہ قبول زحمت نمودہ و
داوری پایان نامہ را بہ عمدہ گرفتہ اند.

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب **فرانک سبزی** دانشجوی کارشناسی ارشد رشته **علوم اجتماعی** - **مردم شناسی** با شماره دانشجویی ۸۷۰۰۰۰۶۲۱۰۰ اعلام می نمایم که کلیه مطالب مندرج در پایان نامه با عنوان: **شناخت فرهنگ خالکوبی در بین کولیان خیابان بوعلی شهر کوهدشت** حاصل کار پژوهشی خود بوده و چنانچه دستاوردهای پژوهشی دیگران را مورد استفاده قرار داده باشم، طبق ضوابط و رویه های جاری، آنرا ارجاع داده و در فهرست منابع و مآخذ ذکر نموده ام. علاوه بر آن تاکید می نماید که این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح، پایین تر یا بالاتر ارائه نشده و چنانچه در هر زمان خلاف آن ثابت شود، بدینوسیله متعهد می شوم، در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام توسط دانشگاه، بدون کوچکترین اعتراض آنرا بپذیرم.

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ ۱۳۸۹/۶/۲۴

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم فرانک سبزی از پایان نامه خود

دفاع نموده و با نمره ۱۷/۵ به حروف هفده ونیم تمام و با درجه

بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه

بخش اول : کلیات طرح

۴	بیان مسئله
۵	هدفهای پژوهش
	الف) هدفهای کلی
	ب) هدفهای جزئی
۵	اهمیت و ضرورت پژوهش
۵	سوالهای پژوهش
۶	مفاهیم و اصطلاحات کلیدی
۷	روش پژوهش
۸	ابزار پژوهش
۸	زمان پژوهش
۸	پیشینه پژوهش
۱۱	قلمرو جغرافیایی
۱۴	جامعه آماری
۱۴	محدودیت پژوهش

بخش دوم: ادبیات پژوهش

۱۷	نماد یا سمبول
----	---------------

۱۹	توتم و خالکوبی
۲۴	ارتباط طب سوزنی در چین و خالکوبی در ایران
۲۶	علل خالکوبی
۳۲	تعریف خالکوبی
۳۸	جایگاه خالکوبی در دنیای امروز
۳۹	نمونه هایی از خالکوبی از گذشته تا امروز
۳۹	جامعه آفریقا
۴۴	قاره آمریکا
۴۷	اقیانوسیه
۵۰	جامعه آسیا
۵۵	خالکوبی در ایران
۵۸	خال و خالکوبی در ادبیات
۷۵	مواد و ابزار خالکوبی
۷۱	راههای پاک کردن خالکوبی
۷۲	عوارض خالکوبی
	چارچوب نظری
۷۴	مقدمه
۷۵	کارکردگرایی
۷۷	برانسیلا و مالدینوسکی
۷۷	آلفرد رجنالد رادکلیف براون
۷۹	کرکردهای درمانی خالکوبی
۸۰	انواع کارکردهای خالکوبی

بخش سوم : کولی ها در ایران و جهان

- ۸۵ کولی و نام های مختلف آن در دنیا
- ۸۷ نام های مختلف کولی در ایران
- ۸۸ پراکندگی کولیان
- ۹۰ مرکز اصلی و سابقه تاریخی
- ۹۷ مسیر و زمان حرکت

بخش چهارم: یافته های پژوهش

یافته های توصیفی

- ۱۰۰ کوهدشت
- ۱۰۰ کولی های کوهدشت
- ۱۰۲ خالکوبی در کوهدشت
- ۱۰۲ مواد خالکوبی
- ۱۰۳ گروه های سنی مراجعه کننده
- ۱۰۳ کارکردهای خالکوبی
- ۱۰۴ روشهای خالکوبی
- ۱۰۵ روشهای پاک کردن
- ۱۳۲ تجزیه و تحلیل اطلاعات
- ۱۳۵ نتیجه گیری
- ۱۳۷ فهرست منابع

بخش اول

کلیات

مقدمه

«خالکوبی^۱ عملی است که بدان بشره آدمی را نگارین کنند به صور گلها و یا حیوان و آن را بوسیله آجیدن بشره با سوزن و نیل پاشیدن به جای آجده باشد. (دهخدا، ۱۳۷۷) البته در متون انگلیسی واژه های دیگری نیز مترادف با خالکوبی مثل تغییر و اصلاح بدن^۲ بکار می رود. سوراخ کردن^۳ بدن نیز که طی آن نشانه ای در محل سوراخ تعبیه می شود، ممکن است در کنار خالکوبی موجود باشد. معادل انگلیسی خالکوبی از ریشه پولینزی مشتق شده است و در اواخر قرن هیجدهم میلادی متعاقب بازگشت فرمانده کوک از دریاهاى جنوب وارد زبان انگلیسی شد. بسیاری از خدمه کشتی این فرمانده خالکوبی هایی داشتند که بوسیله پولینزی ها بر پیکر آنان حک شده بود، از آن پس بود که خالکوبی در اروپا معمول شد. البته در شرق خالکوبی سابقه ای دیرینه تر دارد. شواهد باستان شناسی نشان می دهد که خالکوبی در مصر باستان بین ۲۰۰۰ تا ۴۰۰۰ سال قبل از میلاد انجام می شد. البته در آن دوره عقیده این بود که روح یک نسخه واقعی از بدن است و از طریق خالکوبی می توان ورود دنیای ارواح شد و با مردگان نیز در تماس بود خالکوبی گاه به عنوان علامت و نشانه برای متمایز کردن افراد مثلاً زن های شوهر کرده از زن های شوهر نکرده بکار می رفت. حتی از خالکوبی به عنوان یک آزمون برای ورود به دوره نوجوانی استفاده می شد. خالکوبی تصویر حیوان بر روی بدن، اکثراً با این تفکر جادویی توأم بود که بواسطه یک عمل می توان ویژگی های آن حیوان را کسب کرد. بهره گیری از خالکوبی به قصد تصاحب پسر و یا دختر مورد علاقه نیز به عنوان نوعی طلسم عاشقانه انجام می شد. هندوها از دیرباز بواسطه حک کردن تصویر «هانامن»^۴ برای تسکین درد و مقاومت در برابر بیماری اقدام می کردند. خالکوبی برای محافظت و برای دیدن بهتر بویژه در کنار چشمان پیرزنان رایج بوده است. استفاده از خالکوبی برای کسب آگاهی به منظور دزدی و آمیزش جنسی از آئین معمول در برمه بود.

¹ -tattooing

² .body modification

³ .piercing

⁴ .Hanaman (نوعی میمون)

در قرون وسطی یکی از نشانه های اصلی زیارت یک مکان مقدس، انجام خالکوبی در آن محل بوده است. زائران مسلمان که از مکه و مدینه دیدار می کردند، خالکوبی هایی به عنوان یادبود انجام می دادند و البته معتقد بودند که قبل از ورود به بهشت بوسیله آتش پاک خواهند شد. سپس با رواج اسلام و همچنین مسیحیت هر نوع نقش و نگار بر بدن تحریم شد. در نزد بومیان آمریکا نیز خالکوبی بیشتر به منظور ورود کودک به دوره نوجوانی انجام می گرفت. خالکوبی علی رغم داشتن تاریخچه کهن و رواج آن در برخی اقوام، هرگز پذیرش همگانی نداشته است و حتی کسانی هم که بدان تن می دادند، از یک عقیده واحد برخوردار نبودند.

امروزه در شهر نیویورک از دستگاههای مدرنی برای خالکوبی همه اعضاء بدن استفاده می شود و در پایگاههای اینترنت می توان تصاویری از اشخاصی دید که کل بدن خود را با خالکوبی آغشته کرده اند.

در کشور ما نیز خالکوبی در نوجوانان بویژه در مرحله خدمت سربازی و نیز به هنگام بازداشت در زندان دیده می شود در برخی شهرهای بزرگ کشور خالکوبی در بین زنان به عنوان یک ابزار زیباسازی چهره معمول شده است.» (قمری گیوی، حسن، ۱۳۸۳، ص ۳-۱) در این مجموعه طی چهار فصل سعی شده است ضمن پاسخگویی به پرسش های مطرح شده در جامعه آماری به تشریح و تبیین آنها نیز پرداخته شود.

بیان مسئله

این پژوهش به مقوله خالکوبی بین کولی های شهر کوهدشت واقع در خیابان بوعلی می پردازد.

بنابراین پس از معرفی کولی ها از نظر تاریخی و موقعیت جغرافیایی به طورپهنانگر و معرفی اشان در جامعه موردنظر به طور ژرفانگر به بررسی کارکرد مساله خالکوبی در این جامعه پرداخته می شود. «از آنجا که در تاریخ مطالعه مردم شناسی و قوم شناسی. پژوهش های بسیاری راجع به اقوام و نژاد صورت گرفته و بنیاد علوم فوق نیز بر این مطالعات

استوار گردیده است گستره این تحقیقات در ایران هر چند بسیار غنی و وسیع نمی باشد ولی به اندازه ای است که بتوان به آن شناخت کلی ایلات و عشایر و اقوام نام داد.

در این میان کمتر قومی است که لااقل پژوهشی پوسته شناسانه از آن صورت نگرفته باشد و اگر هم یافت شود چنین نیست که کاملاً مجهول و بی شجره و بی نام و نشان باشد و هیچ اطلاعاتی راجع به تعداد جمعیت و مکان جغرافیایی و تاریخ آن در دست نباشد و اگر هم به احتمال ضعیف قومی به خلاء مطلق مطالعه و شناخت دچار شده باشد علت آن به احتمال زیاد ناشی از گستره بسیار کم جغرافیایی محل سکونت آنها بوده است. شاید بتوان اقوام کولی را دارای بزرگترین پراکنش در کره زمین دانست. آنان در تمامی قاره ها حضور دائمی دارند. برجستگی هنریشان در قاره اروپا بر هیچ مردم شناس اروپایی پوشیده نمی باشد و مطالعات بسیار عمیق و گسترده ای نیز راجع به آن ها در این قاره انجام گرفته است ولی در کشور ما ایران با توجه به این که تعداد بسیار زیادی از این کولی ها در آن ساکن بوده و پیشینه زندگی شان در مقایسه با کولی های اروپا و آمریکا بسیار بیشتر است، با این توصیف که در مراحل اولیه هجرت بزرگ تاریخی شان به ایران وارد شده اند و در قرن ها بعد پا به اروپا گذارده اند از نظر اطلاعاتی خلاء بسیار زیادی نسبت به این گروه در اندوخته علوم اجتماعی و قومی ایران وجود دارد.» (یزدان پناه، اسماعیل، ۱۳۸۴، صص ۲۰۳ و ۲۰۴) و اطلاعات و کتاب در این زمینه اندک نادر می باشد.

در این پژوهش سهم عمده کار به مساله خالکوبی می پردازد. خالکوبی به عنوان نوعی هنر، هنری که در کنار دیگر هنر کولی ها قرار گرفته است، خالکوبی که امروزه در زبان لاتین به عنوان کلی (Tattooage) شناخته شده است در جهان علی الخصوص در مشرق زمین از سابقه تاریخی بالایی برخوردار است. خالکوبی همچون دیگر هنرهای اندامی (نقاشی اندام، آرایش مو و صورت، زدن ماسک یا نقاب، تغییر فیزیکی همچون بزرگ و کوچک کردن برخی اندام ها و یا بریدن و شکافتن آنها، آویختن برخی طلسمها و تعاویذ و ... تا پوشیدن لباس های سنتی) در گذشته در بسیاری از مناطق دنیا بکار گرفته می شده و امروزه با اشکالی کمی متفاوت هنوز رایج می باشد.

دربرخورد اول با افراد دارای خالکوبی و یا اشخاصی که به نوعی به اصلاح بدن پرداخته اند، جدای از وجود اختلال شخصیتی در اشخاص دارای خالکوبی، سوال های به طور خودکار در ذهن بیننده متبادر می شود، این است که این کار چه نام دارد؟ چگونه صورت می گیرد؟ این نقوش چگونه حک می گردند؟ چه کسی این کار انجام می دهد؟ فرهنگ به چه نحوی در پیدایش آن نقش دارد؟

لذا از این رو امید پژوهشگر این است که این متن بتواند آغازی برای این کار در منطقه مورد نظر باشد.

همچنین در مورد خالکوبی در ایران تاکنون پژوهشی ارزشمندی انجام نگردیده هر چند به طور جسته و گریخته بدان پرداخته شده اما در زبان های فرنگی کتاب هایی در این زمینه چاپ شده است.

اهداف پژوهش:

اهداف کلی :

شناخت فرهنگ خالکوبی بین کولیان واقع در خیابان بوعلی شهر کوهدشت و همچنین اطلاعات مورد نظر به فراموشی سپرده نشود و در راه شناخت عمیق تر و دقیق تر به کار گرفته شود.

اهداف جزئی:

- ۱- بررسی توصیفی ابزار و مواد خالکوبی
- ۲- شیوه انجام خالکوبی
- ۳- روش های پاک کردن خالکوبی
- ۴- کارکردهای خالکوبی

اهمیت و ضرورت پژوهش:

اهمیت و ضرورت تحقیق با توجه به بعد مردم شناسی و تبعی نو به یک عنصر اصیل فرهنگی و با توجه به فقدان مطالعه ای جامع در این مورد بود. ضمن آن که علاقه ایجاد گشته در نزد پژوهشگر به موضوع بررسی با نیت گرد آوری و تحلیل مردم شناسی هنر اصیلی که پشتوانه غنی هنری و فرهنگی چند صد ساله دارد، در مطالعه این موضوع نقش عمده را برعهده داشت.

سوالات پژوهش

- انواع ابزار و مواد خالکوبی در بین کولی ها چه هستند؟
- ۱- آیا خالکوبی یک پیشه است؟
 - ۲- طرح های خالکوبی چه هستند؟
 - ۳- چه کسانی برای خالکوبی مراجعه می کنند؟
 - ۴- آیا خالکوبی صرفاً جنبه ی زیبایی دارد؟

مفاهیم و اصطلاحات کلیدی:

- فرهنگ (culture)

- «از ریشه (culture) که در زبان لاتین معنای مراقبت از گیاهان و در معنای مجازی مراقبت از اندیشه را می دهد گرفته شده است این اصطلاح زمانی که در انسان شناسی و یا جامعه شناسی به کار می رود معنای بالنسبه متفاوت می پذیرد فرهنگ عبارت است از هر آن چه که در یک جامعه معین کسب می کنیم می آوریم و می توانیم انتقال دهیم در فرهنگ مجموع حیات اجتماعی از زیر بناهای فنی و سازمانهای نهادی گرفته تا اشکال و صور بیان حیات روانی، مطمع نظر قرار می گیرد و تمامی آنان همچون یک نظم ارزشی تلقی می شوند و به گروه نوعی کیفیت و تعالی انسان می بخشد.» (بیرو، آلن، ۱۳۶۴، ص ۱۷)

فرهنگ مجموعه ای از آگاهیهای و شناختها، رفتارهای فنی، اقتصادی، آئینی و شعائر) مذهبی اجتماعی و غیره است که یک جامعه انسانی معین را مشخص می کند. انسان بدون فرهنگ وجود ندارد.

- **خالکوبی:** «خالکوبی کلمه است فارسی از دو کلمه «خال» (نقطه سیاه) و «کوبی» به معنای کوبیدن تشکیل شده است، خالکوبی در معنا عملی است که بدان پوست آدم رانگارین می کنند و به صورت گلها یا حیوان یا حروف آن بوسیله آجیده شده یا سوزن کبودی زن

- **خال:** نقطه سیاه بر روی، نقطه سیاهی که زنان به تقلید خال طبیعی بر رخسار نهند. (لوح فشرده لغت نامه دهخدا، تهران، انتشارات دانشگاه تهران)

- **کولی:** لولی. لوری. غربال بند. قره چی. غرچی. غربتی. چنگیانه. زط. زرگر کرمانی. سوزمانی. زنگاری. فیوج. فیج. نام گروهی صحرائشین (ناظم الاطباء). طایفه ی معروفی هستند چادر نشین که در عالم پراکنده اند و در ایران کارشان فروختن سبذوفالگیری و احیاناً دزدی است.» (فرهنگ لغات عامیانه ی جمالزاده). (همان منبع)

روش پژوهش

هدف از این پروژه، تحقیقی بنیادی (basic research) بوده که به منظور گسترش و اشاعه دانش قوم‌شناسی صورت گرفته است از نظر بعد زمان، بخشی از آن به صورت در زمانی (diachronic) انجام گرفته که در آن علاوه بر بررسی اقوام کولی، به تغییرات ساختاری آنان از گذشته تا به حال نیز پرداخته می‌شود. و بخش دیگر از مطالعه به صورت (synchronic) همزمانی صورت خواهد گرفت که کولیان شهر کوهدشت را در حال حاضر و در منطقه مزبور مورد بررسی قرار خواهد داد.

از نظر روش و بررسی در ابتدا روش پنهانگر دارد و دید کلی و وسیع به کولیان دارد و در انتها، روش پنهانگر و ژرفانگر با هم به کار می‌رود. مطالعات میدانی ژرفانگر با روش‌های خاص خود از قبیل مشاهده منظم^۱ به همراه مطالعات کتاب‌خانه‌ای و بهره‌جستن از نظر کارکردگرایی^۲ مبنا و اساس کار پژوهشی را تشکیل می‌دهند. بنابراین در بدو امر برای ورودی آگاهانه به میدان تحقیق، ورودی که همراه با معلومات و اندوخته‌های علمی باشد اقدام به مطالعه و جمع‌آوری پژوهش‌های انجام گرفته در این زمینه می‌باشد.

مطالعات کتاب‌خانه‌ای دقیق در شناخت درست و اصولی میدان و موضوع تحقیقی پژوهشگر را در زمین تحقیق به هنگام کار میدانی در زمینه طرح علمی سوالات، نحوه اجرای پرسشگری و پاسخ‌گیری بهتر کمک خواهد کرد. بنابراین پس از مطالعه دقیق علمی موضوع وارد میدان تحقیق شده و پس از جمع‌آوری داده‌ها به تحلیل کارکردی آن‌ها در زمینه‌های مورد بحث پرداخته خواهد شد.

^۱ - مشاهده منظم (observation systematique): بیشتر در مطالعاتی استفاده می‌شود که قبلاً اموری که باید مورد مشاهده قرار گیرند مشخص شده باشد. یعنی پژوهشگر پیش از شروع کار می‌داند چه مسائلی را باید از طریق مشاهده مورد مطالعه و تحقیق قرار دهد. و برای این‌ها از لغزش‌هایی که بر اثر دخالت حافظه در ادراک به وجود می‌آیند محفوظ بماند. باید وسایلی در اختیار داشته باشد که بلادرنگ نتایج مشاهده را به دقت ثبت نماید.

^۲ -Fonctionalisme

ابزار پژوهش

ابزار تحقیق به عنوان یکی از عوامل موثر در تحقیقات مردم شناسی می باشد که می توان به وسیله آنها بسیاری از وقایع را ثبت و ضبط نمود. «آنچه محقق مردم شناس به عنوان وسیله یا ابزار تحقیق با خود به میدان تحقیق می برد می تواند یک مداد و کاغذ باشد یا یک دوربین عکاسی و ضبط صوت و غیره- مسأله مهم، کاربرد این اشیاء در زمان خاص و در مکانی ویژه است و اینکه با چه دانشی و به چه منظوری و در چه مواردی از آنها باید به تناسب موضوع تحقیق استفاده کرد.» (عسکری خانقاه، عسکر، ۱۳۸۴، ص ۴) در پژوهش حاضر پژوهشگر از ابزارهای زیر استفاده کرده است. ۱- ضبط صوت ۲- دوربین فیلم برداری ۳- دوربین عکاسی ۴- لوازم نوشتاری (خودکار و کاغذ)

زمان پژوهش

جمع آوری اطلاعات از تاریخ ۱۳۸۸/۸/۱۵ شروع و در دو مرحله انجام شده است مرحله اول انجام مطالعات اسنادی و کتابخانه ای و در مرحله دوم به صورت میدانی که پس از مشاهده و مصاحبه از اطلاع رسانیها اطلاعات مربوط به خالکوبی ثبت گردیده و در تاریخ ۱۳۸۹/۳/۱۳ پایان پذیرفت.

پیشینه پژوهش

«برای نخستین بار در پی گزارشی که کاپیتان جیمز کوک در طی سفر خود به اقیانوس آرام در سال ۱۷۹۶ صورت داده به همگان اعلام گردید. جیمز کوک خالکوبی را در جزیره تاهیتی شناخت و سپس عبارت محلی (TATTU) را به شکل انگلیسی (TATOW) در انگلیس به ثبت رسانید.

در سال های بعد خصوصاً در اوایل سال ۱۸۸۷. م یک دانشمند آلمانی به نام جویست شیوع خالکوبی در جهان را تشریح نمود او با تحقیقاتی که در مورد خالکوبی اقیانوس آرام و ژاپن انجام داد به این مسأله اهمیت خاصی بخشید.» (غلامی، مرضیه، ۱۳۸۴، ص ۳۸)

لومبروزو پس از بحث در فراوانی خالکوبی روی پوست بدن به تحقق درباره علل انگیزه ها خالکوبی پرداخت. که در ضمن کار بدان پرداخته می شود.

حسین قمری گیوی، کتابی تحت عنوان عشق و نفرت در خالکوبی نگاشته است. او معتقد است: «شخصی که خالکوبی دارد از چندین مکانیسم دفاعی ناهشیار به منظور پوشش گذاردن بر تعارض ها و اضطراب های خویش بهره می گیرد. اگر خالکوبی ها از نظر محتوا و فراوانی غنی باشند، بیانگر تسلط هرچه بیشتر آن مکانیسم های دفاعی است.» (قمری گیوی، حسن، ۱۳۸۷، صص ۶۱) در این کتاب آورده است که «دلایل زیادی به منظور گرایش به سوی خالکوبی ارائه شده است. همانندسازی و پیوندجویی، جنبه های مازوخیستی، زیباسازی، مبارزه با هنجارهای اجتماعی، افزایش جذابیت جنسی، تجارب مذهبی - عرفانی جزو این دلایل محسوب می شوند (می یرز، ۱۹۹۲، مارتین، ۱۹۹۷، سنسروس، ۱۹۹۸).

گاهی اوقات اعمال فشار از سوی همسالان یا پیروی از یک مد و نیز اثبات وفاداری برای یک گروه خاص سبب می شود، شخص بویژه نوجوانان به خالکوبی اقدام کند. دختران نوجوان ممکن است بر روی ساعد دست و بر روی فاصله بین چانه و گونه و یا بین دو ابرو به خالکوبی مبادرت ورزند، این عمل نه تنها از نظر آنان بر زیبایی آنان می افزاید، بلکه جنبه حفظ دوستی و وفاداری به گروه را نیز نشان می دهد. حتی می یرز (۱۹۹۲) در مطالعات قوم شناسی خود نشان داده است که خالکوبی و همه عملیات مربوط به تغییر و اصلاح بدن به عنوان یک «آداب آغازین گذر» نیز به کار رفته است. عده ای خالکوبی، سوراخ بدن و مانند آن را دلیلی برای افزایش جذابیت فیزیکی تلقی می کنند. کسانی که به نوعی از وضعیت موجود چهره خود نگران و ناراضی هستند به چنین عملی مبادرت می ورزند تا به سطح مطلوبی از جذابیت فیزیکی دست یابند، اما این دلیلی است که در سطح هشیار توسط این افراد بازگو می

شود، لیکن از انگیزه های پنهان خود که آنها را به سمت خالکوبی و عملیات اصلاح بدن سوق می دهد آگاهی ندارند.

هویت جویی، مسائل مربوط به سن خاص و بیان اعتراض نسبت به قید و بند های اجتماعی از انگیزه های بیان شده دیگر است. مارتین (۱۹۹۷) می گوید: «خالکوبی ممکن است شیوه ای برای کسب فردیت باشد و یا راهی برای شناسندن خود به عنوان یک شخص منحصر بفرد باشد. در شرایط خاص خالکوبی زبان اعتراض است، تا از این رهگذر بر علیه هنجارهای موجود عصیان شود.» گروهی نیز خالکوبی را معرف رهبانیت و معنویت دانسته اند. عده ای هم برای خالکوبی خود «یک ارزش شوک» در نظر می گیرند، که با دیدن آن، دیگران میخکوب شده و از ترس، حیران می مانند.» (قمری گیوی، حسن، ۱۳۸۷، صص ۴۶ و ۴۷)